

OOSTUM – NEDERLANDS HERVORMDE KERK

Oostum is een piepklein middeleeuws wierdedorp, met nog maar een paar woningen en een kerk die heel idyllisch bovenop de resten van de oorspronkelijk beduidend grotere wierde gelegen is.

Het schip en het recht gesloten koor zijn de oudste onderdelen, gebouwd rond het midden van de 13e eeuw. Oorspronkelijk kende de kerk drie traveeën maar de westelijke travee is ongeveer een eeuw later vervangen door een halve travee en de toren. De oorspronkelijke opbouw van de lange wanden is aan de noordzijde het best bewaard gebleven, maar de spaarvelden aan de zuidzijde zijn rijker uitgevoerd. De zuidwand wordt deels ontsierd doordat bij reparaties machinale baksteen is gebruikt. De spaarvelden aan de zuidzijde vergoeden dit voor een deel: deze hebben vlechtwerk in staand en liggend visgraat- of keperverband: de oostelijke staand, met behulp van koppen (de korte kant van de steen), de westelijke liggend, met strekken (de lange kant van de steen).

De koormuur kende oorspronkelijk het schema van twee, een venster flankerende, spaarvelden; dit is nog steeds zichtbaar. Nu zijn daar twee nieuwe vensters ingebroken en is de topgevel verdwenen.

In de smalle westtravee is een ingang met spitsboog aan de zuidzijde en een dichtgemetselde ingang met segmentboog aan de noordzijde. Op het dak liggen boven het oudste gedeelte van het schip de oude holle en bolle pannen ('nonnen en monniken'). Door middel van verschillend gekleurde pannen zijn hier figuren ingedekt: Christusmonogram? Maltezer kruis? *Een Christusmonogram bestaat uit de Griekse letters chi (= X) en ro (= P). Een afkorting van Chr(istus).* Boven de later gebouwde travee en op de koorsluiting liggen pannen van een recenter datum, evenals op het dak van de toren, waarvan het zadeldak bij uitzondering nu eens noord-zuid gericht is. Een tweede eigenaardigheid van de toren is de rechthoekige grondslag. Om een verdere verzakking van de toren tegen te gaan, werden twee steunberen aan de westzijde aangebracht. De klok in de toren is afkomstig uit de kerk van Feerwerd; hij is in 1466 gegoten door Hendrick Kokenbacker. Op de klok staat de volgende tekst: *'Maria bin ik geheten, de van Fervert lete mi gheten'*. Sinds de restauratie van 1972 zijn de ruimten onder de toren en het schip weer met elkaar verbonden door middel van een grote spitsboog. In de noord- en zuidzijde van deze boog bevinden zich nisjes. De torenruimte zelf is met een klein stenen gewelf overkluisd. Dit, samen met de nisjes, kan wijzen op een liturgische functie; een kapel misschien? Men heeft er bij de restauratie van 1972 voor gekozen om de bouwsporen van de verschillende verbouwingen te consolideren en zo de geschiedenis van de kerk in het zicht te laten.

In het interieur is een vlakke, licht geschilderde, balkenzoldering als vervanging van de in het begin van de 17e eeuw gesloopte koepelgewelven. Het meubilair van het schip bestaat uit stoelen. Alleen op het koor zijn de oude banken gehandhaafd. Een van de herenbanken heeft een opzetstuk uit de vroege 18e eeuw met het wapen van Lewe van Aduard. Tegen de oostwand achter het doophek staat de zeer eenvoudige preekstoel uit de late 17e eeuw. De kuip is naar beneden afgesloten door panelen in plaats van een onderkuip. Toscaanse kolommen op de hoeken van de kuip flankeren de velden. Onder de preekstoel staat een zwaar offerblok. Enkele fragmenten van wandschilderingen zijn bewaard gebleven, zoals een veld in de vorm van een verdwenen muraalboog op de noordwand (afkomstig van de oude gewelven). Dit veld is gevuld met een rasterpatroon, voorzien van Franse lelies, direct op de baksteen geschilderd. Een lelie, die misschien als voorbeeld diende is geheel uitgewerkt, de andere zijn slordige herhalingen, waarvan alleen de contour aangegeven is, die later ingevuld zou moeten worden. Verder zijn er enkele wijdingskruisjes blootgelegd.

Een pastoorszegel uit 1497 wijst op Jacobus als patroonheilige.